

ความเป็นมาของปัญหา

ในท่ามกลางการผันแปร เปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกปัจจุบันในความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของศาสตร์สาขาต่าง ๆ รวมทั้งการตกต่ำทางสถานะเศรษฐกิจที่แผ่กระจายไปทั่วโลก ตลอดจนการขาดแคลนกำลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเหตุให้ต้องทำการพัฒนาการศึกษาไปตามวิถีทางแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เพื่อทดแทนสิ่งที่มีอยู่แล้วแต่อยู่ในค่านับจำนวนและคุณภาพกับเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดอยู่ให้ไ้ไ้ไ้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาจึงมีบทบาทในการพัฒนา กำหนดรูปแบบ และแนวทางของการศึกษาได้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ โดยกำหนดเป้าประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาของวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและทันสมัยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่ปัญหาชีวิตประจำวัน และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่พัฒนาทรัพยากรของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศโดยรวมได้

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในวงการการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันว่า "การศึกษายุคปัจจุบันจะใช้วิธีการ เรียนการสอนแบบเดิม ย่อมจะทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ยาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาวิธีการ เรียนการสอนแบบใหม่มาใช้ อุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางสื่อทัศน ซึ่งครั้งหนึ่ง เคยคิดกันว่าเป็นของฟุ่มเฟือยนั้น ในปัจจุบันจะต้องยอมรับกันว่า เครื่องมือเหล่านี้เป็น

สิ่งจำเป็นในการที่จะช่วยให้การ เรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้น"¹

ศาสตราจารย์ สำเนา วรางกูร โศภิตกล่าวถึงความสำคัญของโสศกทัศน์อุปกรณ์
ต่อการ เรียนการสอนว่า "ผู้ที่ประกอบอาชีพครูให้ได้ลดีนั้น นอกจากจะต้องมีความ
รู้ในวิชาที่จะสอนและวิชาครู เป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องมีเครื่องมือสำหรับประกอบอาชีพของ
ตน เช่นเดียวกับผู้มีอาชีพอื่น ๆ อีกด้วย และเครื่องมือในการสอนนั้นก็คือ อุปกรณ์การสอน
หรือโสศกทัศน์อุปกรณ์นั่นเอง"²

คุณค่าของการใช้โสศกทัศน์วัสดุนั้น นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของโลกหลายท่าน
ยอมรับและจำแนกไว้ดังต่อไปนี้

1. คุณค่าทางวิชาการ

1.1 เด็กที่ได้รับการสอนจากโสศกทัศน์วัสดุประกอบการสอนจะได้รับ
ประสบการณ์ตรง และเรียนไต่มากกว่าเด็กที่ไม่มีโสศกทัศน์วัสดุประกอบการเรียนการสอน

1.2 ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของโสศกทัศน์วัสดุ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจใน
ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวาง เป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
และยังช่วยส่งเสริมด้านความคิดและการแก้ปัญหา

1.3 โสศกทัศน์วัสดุให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียน
รู้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากและจำได้นาน

1.4 โสศกทัศน์วัสดุโดยเฉพาะภาพยนตร์ ช่วยเร่งทักษะในการเรียน

2. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู

2.1 โสศกทัศน์วัสดุใหญ่เรียนเกิดความสนใจ และต้องการเรียนในสิ่งต่าง ๆ
มากขึ้น เช่นการอ่าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ ทัศนคติ การแก้ปัญหา และ
ความซาบซึ้งในคุณค่า

¹ วิจิตร ศรีสอาน, "สภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการทางการศึกษาของ
ประเทศไทย," ศูนย์ศึกษา, ปีที่ 16 ฉบับที่ 5, (พฤษภาคม 2513), หน้า 18.

² สำเนา วรางกูร, "โสศกทัศน์ศึกษา" หลักการศึกษ, หน้า 198.

2.2 ทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความคิดรวบยอด เป็นอย่างเดียวกัน

2.3 โสภทัศน์วัสดุเร้าใหญ่เรียนเกิดความพอใจและยั่วยุให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจการศึกษา

3.1 โสภทัศน์วัสดุสามารถช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนได้เร็วและมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ฉลาดก็จะได้เรียนรู้ได้มากขึ้นไปอีก

3.2 การใช้โสภทัศน์วัสดุจะช่วยขจัดความสิ้นเปลืองเวลาในการสอน และช่วยให้ครูที่สอนที่อยู่แล้วสอนดียิ่งขึ้นอีก

3.3 โสภทัศน์วัสดุช่วยประหยัดค่าผูกและเวลาของครู รวมทั้งเวลาในการเรียนของนักเรียน ทำให้มีเวลาเหลือที่จะทบทวนบทเรียนเดิม และศึกษามทเรียนอื่น ๆ ต่อไป

3.4 โสภทัศน์วัสดุช่วยขจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลา ระยะทาง เช่น สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอศศึกษาได้ สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้ และช่วยทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วได้ และทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลงได้

ศาสตราจารย์ สำเนา วรวงูร ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโสภทัศน์อุปกรณ์ว่า "ในวงการศึกษเราอาจจะยืนยันได้ว่า สื่อมวลชนกำลังมีบทบาทในด้านต่าง ๆ ของการศึกษาไม่แพ่วงการอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ทุกวันนี้สื่อมวลชนทั้งประเภทสิ่งพิมพ์และประเภทอิเล็กทรอนิกส์ กำลังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสอนในชั้นเรียน ในวงการศึกษายอมรับว่า เครื่องมือเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นภาพถ่าย ภาพเขียน ภาพยนตร์ วิทยุ

นิพนธ์ สุขปริศิ, โสภทัศน์ศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพินทยา, 2515), หน้า 13-15.

โทรทัศน์ หรืออื่น ๆ อีก เมื่อได้รับการใช้อย่างถูกต้องแล้วจะเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการ
เรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹

กูค (Carter V. Good) กล่าวว่า "โสตทัศนูปกรณ์เป็นเครื่องมือที่จะ
ส่งเสริมการเรียนรู้และเรียกทรงความสนใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และ
อยู่ในความทรงจำได้นาน"²

บราวน์ (James W. Brown) และเพื่อน โทกล่าวไว้ว่า "ภาพยนตร์
ช่วยให้ผู้เรียนเอาชนะอุปสรรคด้านสติปัญญาได้ เนื่องจากภาพยนตร์สามารถสื่อความหมาย
ได้โดยตรงและมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องใช้ทักษะในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจมากนัก
ภาพยนตร์สามารถอธิบายความหมายของศัพท์ยากบางคำได้ก็ เช่น คำว่า ไฟฟ้า หรือ
การแตกตัวของปรมาณู เป็นต้น"³

นีล (Elizabeth Gonda Neal) โทกล่าวไว้ว่า "โสตทัศนูปกรณ์มุ่งที่
จะทำให้ประสบการณ์ทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยใช้ประสาทสัมผัสในมากที่สุด โดย
เฉพาะทางตาและทางหู"⁴

¹สาเกท วรางกูร. "สื่อมวลชนกับการศึกษา," วารสารครุศาสตร์ (มิถุนายน-
กันยายน 2514), หน้า 5-9.

²Carter V. Good, Dictionary of Education, (New
York : McGraw Hill Book Co., Inc., 1959), p.22.

³James W. Brown, Richard B. Lewis and Fred F.
Harclerod, AV Instruction Technology Media and Methods,
4th ed., (New York : McGraw Hill, Inc., 1973), p. 180.

⁴Elizabeth Gondy Neal and J.P. Leonard, Foundations
for Teacher Education in Audio-Visual Instruction, 3rd ed.,
(Washington 6, D.C. : American on Education, 1962), p. 60.

ศาสตราจารย์ สนั่น บัณฑิต ไก่กล่าวถึงประโยชน์ของภาพยนตร์การศึกษา
ไว้ดังนี้

1. ภาพยนตร์นำสิ่งที่ล่วงไปแล้วหรืออดีตและสิ่งที่อยู่ไกลมาสู่ห้องเรียน
2. ภาพยนตร์สามารถสร้างความตั้งใจของผู้เรียนเอาไว้ได้ดีกว่าสื่ออย่างอื่น
3. ภาพยนตร์สามารถสร้างความเข้าใจเรื่องเวลาของการกระทำ หรือลำดับเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี
4. ภาพยนตร์สามารถสร้างความเข้าใจเรื่องความหมายของการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี
5. ภาพยนตร์สามารถขยายหรือย่อขนาดที่แท้จริงของวัตถุได้เป็นอย่างดี
6. ภาพยนตร์สามารถเสนอรายละเอียดของกรรมวิธีที่ตามนุษย์ไม่สามารถมองเห็นได้ แม้จะใช้กล้องจุลทรรศน์หรือกล้องส่องทางไกลก็มองไม่เห็นให้เห็นได้โดยละเอียดแจ่มแจ้ง เช่น การทำงานของเครื่องยนตร์
7. ภาพยนตร์สามารถเสนอประวัติหรือเหตุการณ์ที่ล่วงไปแล้วมาเสนอให้ซ้ำแล้วซ้ำอีกเมื่อไรก็ได้
8. ภาพยนตร์สามารถเข้าถึงผู้ชมได้ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนมาก ด้วยค่าใช้จ่ายเป็นรายหัวที่ต่ำกวา
9. ภาพยนตร์สามารถสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้ชมทุกระดับได้ดีกว่าสื่ออย่างอื่น
10. ภาพยนตร์สามารถสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพให้แก่ผู้ชมได้ดีกว่าสื่ออย่างอื่น
11. ภาพยนตร์สามารถสร้างความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ของสิ่งของ ความคิดและเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี¹

¹สนั่น บัณฑิต, "ภาพยนตร์การศึกษา" (แผนกโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิรุทธิ์ ลีลาพฤทธิ โทกล่าว่าว่า "ภาพยนตร์สามารถจำลองเหตุการณ์มาให้ผู้เรียนได้ดูและฟังได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้จะไม่ใช่เวลาเดียวกันกับเหตุการณ์ ภาพยนตร์ เป็นสื่อในการสาธิตได้ดีมาก และเปิดโอกาสให้ผู้ดูเห็นกระบวนการทั้งหมดได้อย่างใกล้ชิด และยังช่วยให้ประสบการณ์มีความเป็นรูปธรรมตามความเป็นจริง ช่วยเน้นคําคูคนและบุคลิกภาพ ตลอดจนมีความสามารถที่จะทำให้อธิบายเรื่องน่าชม ทำให้เด่นและทำให้ชัดเจนนิด" ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่่า "ภาพยนตร์ให้ประสบการณ์ที่มีความเป็นรูปธรรม ผู้เรียนสามารถเห็นภาพที่กำลังเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางไกลออกไปหรือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต หรืออาจจำลองสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้ขอบข่ายของการเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถจะเรียนในทัศนที่สลับซับซ้อนได้ง่ายเข้า โดยการใชเทคนิคต่าง ๆ ของการถ่ายทำภาพยนตร์ได้ และภาพยนตร์ที่มีคุณภาพก็สามารถแพร่โดยทางโทรทัศน์ก็จะกลายเป็นสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี" ²

การสร้างภาพยนตร์เพื่อการศึกษาโดยตรงยังมีอยู่น้อยมาก จากการวิจัยของนายชอุ่ม ประเสริฐกุล เรื่อง "ปัญหาการผลิตภาพยนตร์การศึกษาในประเทศไทย" เมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยศึกษามาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตภาพยนตร์การศึกษาของสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่มีการผลิตภาพยนตร์ให้กับสถาบันการศึกษา 21 แห่ง ปรากฏว่า

¹วิรุทธิ์ ลีลาพฤทธิ, เทคโนโลยีทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 35.

²ชัยยงค์ พรหมวงศ์, มิตินที่ 3 นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520 หน้า 197.

1. ภาพยนตร์ที่ผลิตมากที่สุดคือ ภาพยนตร์ เพื่อการ เผยแพร่ กิจกรรมและผลงาน ของสถาบัน รองลงมาคือภาพยนตร์ ประกอบวิชาการ ผลิตภาพยนตร์ ภาพยนตร์ที่ผลิต น้อยที่สุดคือภาพยนตร์บันทึก เหตุการณ์

2. หน่วยงานยังขาดแคลน เครื่อง อุปกรณ์ วัสดุ และสถานที่ปฏิบัติการใน การผลิตมาก

3. วิธีดำเนินงานยังขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา รองลงมาคือหัวหน้าหน่วยงาน สุดท้ายคือนิสิตนักศึกษา การถ่ายทำภาพยนตร์ส่วนมากมีการ เขียนบท

4. การบริหารงานขึ้นอยู่กับแผนกโสตทัศนศึกษา เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มี 3-4 คน มีการขาดแคลนช่างเทคนิคที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ทั้งยังอยู่ ในชั้นประกาศนียบัตร

5. ค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำกว่างบประมาณประจำปี

6. การผลิตส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์เงียบ ถ้ามีเสียงมักเป็นการบันทึกเสียง เทป ภาพยนตร์ที่ผลิตหวังผล 60-70%

7. หัวหน้าแผนกเห็นว่า การผลิตภาพยนตร์การศึกษาช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ได้ผลคุ้มค่า ทำให้ได้ภาพยนตร์ที่ตรงกับเนื้อหาวิชาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา คุ้มเหตุผลทั้งกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับ การใช้ภาพยนตร์มาทดลองสอนวิชาถ่ายภาพเบื้องต้นแก่นิสิตระดับปริญญาตรีในหัวข้อเรื่อง การใช้กล้องถ่ายรูป การล้างฟิล์มและการขยายภาพในภาคทฤษฎี เพื่อหาข้อยุติโดย เปรียบเทียบผลการสอนด้วยภาพยนตร์ เสียงซูปเปอร์ 8 ม.ม. กับการสอนแบบบรรยาย โดยที่ยังไม่เคยมีการวิจัยกันมาก่อนว่าจะได้ผลเท่าเทียมกันหรือไม่เพียงใด และเพื่อเป็น แนวทางให้มีการสร้างภาพยนตร์โดยตรงสำหรับวิชาสาขาต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อเป็นการ

1. ชุ่ม ประเสริฐสกุล, บัณฑิตการศึกษาศาสตร์การผลิตภาพยนตร์การศึกษาในประเทศไทย"
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2514).

ทัศนวิสัยหาทำนการชวคณครุที่มีความสามารถเฉพาะสาขาวิชาการต่าง ๆ และการชวคณสถานศึกษา ตลอดจนอุปกรณการสอนในโรงเรียน และสถานบันการศึกษาทั่วไป และเป็นการหาแนวทางที่จะสร้างภาพยนตร์เพื่อการศึกษามาช่วยใ้ผูเรียนสามารถเรียนรูใ้โดย่างกว้างขวาง มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมโนทัศน์ที่ถูกคอง และสามารถพัฒนาตนเองและสร้างสรสรสิ่งคิงามในสังคมใ้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างภาพยนตร์เสียงซูปเปอร์ 8 ม.ม. ในการสอนวิชาถายรูปเบื้องต้นแก่นิสิตระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการสอนวิชาถายรูปเบื้องต้นแก่นิสิตระดับปริญญาตรีด้วยภาพยนตร์เสียงซูปเปอร์ 8 ม.ม. กับการสอนแบบบรรยายในหัวข้อเรื่องการใช้กล้องถายรูป การล้างฟิล์ม และการชวยภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มีคิงต่อไปนี้

1. การวิจัยเรื่องการสร้างภาพยนตร์เสียงซูปเปอร์ 8 ม.ม. ในการสอนวิชาถายรูปเบื้องต้นแก่นิสิตระดับปริญญาตรี ในหัวข้อเรื่องการใช้กล้องถายรูป การล้างฟิล์ม และการชวยภาพ
2. ประชากรที่ใ้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มค้ำอย่างอยางงาย แต่ละกลุ่มมีจำนวน 30 คน ใ้แก่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ภาพยนตร์เสียงรูปเปอร์ 8¹⁶ ม.ม. ซึ่งผลิตขึ้น
โดยผู้วิจัยเองเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 ภาพยนตร์เรื่องการใช้กล้องถ่ายภาพ

3.2 ภาพยนตร์เรื่องการล้างฟิล์ม

3.3 ภาพยนตร์เรื่องการขยายภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้พิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างอายุ เพศ ฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมความเป็นอยู่ในครอบครัว และเรื่องอื่น ๆ อันอาจมีผลต่อการศึกษาของ
ประชากรทวย

4 สมมติฐานของการวิจัย

ผลการสอนวิชาด้วยรูปเบื้องต้นแก่นิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้ภาพยนตร์เสียง
รูปเปอร์ 8¹⁶ ม.ม. บอมนักเรียนเท่ากับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นกลุ่มในชั้น
เรียน ในหัวข้อเรื่องการใช้กล้องถ่ายภาพ การล้างฟิล์มและการขยายภาพที่ระดับความ
มีนัยสำคัญ .05

5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการสร้างอุปกรณ์ประเภทนี้ในวิชาอื่น ๆ เพื่อใช้สอนนักเรียน
และนักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามความต้องการ

2. ส่งเสริมให้มีการผลิตภาพยนตร์เสียงรูปเปอร์ 8¹⁶ ม.ม. เพื่อแก้ปัญหาการ
ขาดแคลนครูสอน

3. เพื่อเป็นแนวทางและขอเสนอแนะให้ครูผู้ใช้ภาพยนตร์เสียงรูปเปอร์ 8 ม.ม. เป็นอุปกรณ์การสอนโดยลอบอย่างคุ้มค่าที่สุด

4. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักการศึกษา นักโสตทัศนศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ใ้เห็นคุณค่าของภาพยนตร์เพื่อการศึกษา และส่งเสริมการผลิตภาพยนตร์เพื่อการศึกษาในแต่ละวิชาให้มากขึ้น เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์มากขึ้น เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานของการศึกษาของไทยให้ดียิ่งขึ้น

๖ วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์จากตำรา เอกสารอ้างอิง และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกระบวนการ เทคนิคในการสร้างและเนื้อหาของภาพยนตร์ เรื่องการศึกษาวิชาถ่ายภาพเบื้องต้นระดับปริญญาตรี ในหัวข้อการไขกล้องถ่ายรูป การล้างฟิล์ม และการขยายภาพ

3. เขียนบทภาพยนตร์และให้อาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไข

4. ถ่ายทำภาพยนตร์และทำการบันทึกเสียงจากบทภาพยนตร์ที่ได้ปรับปรุงสมบูรณ์แล้ว

5. นำภาพยนตร์ไปฉายให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

6. สร้างแบบสอบถามแบบประเมินค่าให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพของภาพยนตร์

7. ทดลองใช้ภาพยนตร์สอนนิสิตระดับปริญญาตรี

8. ทำการแก้ไขปรับปรุงประเมินค่าภาพยนตร์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

9. ฉายภาพยนตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล

10. เลือกประชากรที่จะใช้ในการทดลอง โดยใช้วิธีสุ่มที่เรียนวิชาถ่ายภาพเบื้องต้น
ของคณะครุศาสตร์ โดยแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

11. ทำภาพยนตร์ใสสอนในห้องเรียน
12. วัดผลการเรียนจากทั้งสองกลุ่ม
13. รวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์
14. สรุปข้อเสนอแนะแนวการวิจัยแบบทดลอง

7. นิยามของคำต่าง ๆ

การสร้างภาพยนตร์ หมายถึง การผลิตภาพยนตร์เสียงรูปเปอร์ 8 ม.ม.

การสอน หมายถึง การนำภาพยนตร์ไปใสสอนในห้องเรียนแทนการสอนด้วยครู
โดยผู้เรียน เรียนจากภาพยนตร์ด้วยตนเอง

วิชาถ่ายรูปเบื้องต้น หมายถึง วิชาถ่ายรูปเบื้องต้นที่ใสสอนนิตของภาควิชา
โสตทัศนศึกษา ในหัวข้อการใสกล้องถ่ายรูป การล้างฟิล์ม และการขยายภาพ

นิตระดับปริญญาตรี หมายถึง นิตปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2523

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิต การสร้าง และการใสภาพยนตร์เพื่อการศึกษาทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ คือ

งานวิจัยในประเทศไทย

พ.ศ. 2512 บุญเลื่อน บุญเกิดรัมย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างการสอนวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้ภาพยนตร์ประกอบและไม่ใช้ภาพยนตร์
ประกอบ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้า แผนกศิลป์ โรงเรียนสตรีวิทยา ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียน
ออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อจะนำไปทำการสอนแบบบรรยายด้วยปากเปล่ากลุ่มหนึ่ง และอีก

กลุ่มหนึ่งสอนโดยใช้ภาพยนตร์ เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน โดยถือว่าความรู้ของนักเรียนนี้เท่ากัน ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบของกลุ่มที่สอนโดยใช้ภาพยนตร์ประกอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบบรรยายเพียงเล็กน้อย และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลหลายประการคือ นักเรียนอาจมีความรู้ในบางเรื่องที่สอนมาก่อน นอกจากนั้นสภาพของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย แต่ถึงแม้จะมีความบกพร่องก็ตาม ผลที่ได้ก็ยังปรากฏว่าการสอนโดยใช้ภาพยนตร์ประกอบได้ผลสูงกว่าการสอนแบบบรรยาย¹

พ.ศ. 2514 กุสิต วิชัยศิษฐ์ ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทปโทรทัศน์กับการสอนจริง และการใช้ภาพยนตร์แบบคลิบ ประกอบการสอนกับการสอนแบบธรรมดา" โดยแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 3 กลุ่ม และแยกการสอนออกเป็นการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์ การสอนโดยใช้ภาพยนตร์คลิบประกอบการสอน และการสอนแบบธรรมดาแล้วนำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test และ Analysis of Variance ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนจากเทปโทรทัศน์กับกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนโดยแบบธรรมดา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีใช้ภาพยนตร์คลิบกับกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนแบบธรรมดาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²

¹บุญเลื่อน บุญเกิดรัมย์, "การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนวิชาภูมิศาสตร์โดยใช้ภาพยนตร์ประกอบและไม่ใช้ประกอบ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกศิลป์ โรงเรียนสตรีวิทยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

²กุสิต วิชัยศิษฐ์, "การศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทปโทรทัศน์กับการสอนจริง และการใช้ภาพยนตร์คลิบประกอบการสอนแบบธรรมดา" (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514).

พ.ศ. 2515 ร.ศ. ชรรมรงค์ บุญสนอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การทดลองสอนประคิษฐ์ตัวอักษรในวิชาโสตทัศนศึกษาโดยใช้ภาพยนตร์รูป 8 ม.ม. เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกหัดเขียนตัวอักษรไทยโดยใช้ปากกาสปีคบอลล์ จากภาพยนตร์รูป 8 ม.ม. กับการสอนแบบบรรยาย จากกรเปรียบเทียบผลการเรียนจากภาพยนตร์รูป 8 ม.ม. ให้ผลเท่ากับการเรียนแบบบรรยาย และได้สรุปว่าภาพยนตร์ทำการสอนแทนครูได้¹

พ.ศ. 2516 บุญเลิศ ศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "การสร้างและใช้ภาพยนตร์ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยใช้ภาพยนตร์ขนาด 16 ม.ม. ที่สร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยปรากฏว่าภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี และประสิทธิภาพของภาพยนตร์สามารถทำให้ผลการเรียนและความจำของนักเรียนเพิ่มขึ้น ยิ่งดูภาพยนตร์บ่อยครั้งยิ่งมีความเข้าใจและจดจำได้เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการสร้างภาพยนตร์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเองนั้น บ่อยมีเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและเหมาะสมกับระดับชั้น วัย และความสามารถของนักเรียนอีกด้วย²

พ.ศ. 2517 ร.พ.สมคิด เมตไตรพันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนวิชาถาษรูปเป็นรายบุคคลโดยใช้สไลด์เทปเสียง" ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อทำการสอนแบบบรรยายกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งสอนโดยใช้สไลด์เทปเสียง ผลของการวิจัยปรากฏว่าการสอนวิชาถาษรูปเป็นรายบุคคลโดยใช้สไลด์เทปเสียงกับการ

¹ร.ศ. ชรรมรงค์ บุญสนอง, "การทดลองสอนประคิษฐ์ตัวอักษรในวิชาโสตทัศนศึกษา โดยใช้ภาพยนตร์รูป 8 มิลลิเมตร," (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

²บุญเลิศ ศาสตร์, "การสร้างและการใช้ภาพยนตร์ในการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

สอนแบบบรรยายเป็นกลุ่ม ในหัวข้อเรื่องการใช้กล้องถ่ายภาพไคเดลเท่าเทียมกัน การสอนวิชาถ่ายภาพเป็นรายบุคคลโดยใช้สไลด์เทปเสียง กับการสอนแบบบรรยายเป็นกลุ่ม ในหัวข้อเรื่องการล้างฟิล์มไคเดลเท่าเทียมกัน และสรุปได้ว่าสไลด์เทปเสียงสามารถนำมาใช้ในการสอนเป็นรายบุคคลในวิชาถ่ายภาพ หัวข้อเรื่องการใช้กล้องถ่ายภาพ และการล้างฟิล์มอย่างไคเดลเท่าเทียมกับการสอนแบบบรรยายเป็นกลุ่มในชั้นเรียน¹

งานวิจัยในต่างประเทศ

ภาพยนตร์ประกอบการเรียนการสอนโดยตรงได้เริ่มสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2483 โดยประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรปบางประเทศ ได้สร้างภาพยนตร์เสียง 16 ม.ม. 8 ม.ม. และซูเปอร์ 8 ม.ม. ขึ้นใช้สอนกันอย่างแพร่หลาย ปี ค.ศ. 1939 เดลและโฮบัน (Dale and Hoban) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับภาพยนตร์การศึกษาและรายงานว่า จากการวิจัยเกี่ยวกับภาพยนตร์ 63 เรื่อง ในห้องเรียนพบว่า

1. ภาพยนตร์ใช้สอนได้ทุกเนื้อหาวิชา และเหมาะสมกับวิธีสอนหลายอย่าง
2. ภาพยนตร์ใช้ได้กับเด็กที่เรียนเก่งและเด็กอ่อน
3. ภาพยนตร์ใช้ได้กับเด็กทุกระดับชั้น²

ปี ค.ศ. 1939-1942 คณะกรรมการสภาภาพยนตร์การศึกษาของอเมริกัน (The Committee on Motion Pictures in Education of The

¹ร.ท.สมคิด เมตไตรพันธ์, "การสอนวิชาถ่ายภาพเป็นรายบุคคล โดยใช้สไลด์เทปเสียง," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

²Encyclopedia of Education Research, (New York : The MacMillan Company, 1941), p. 1325.

American Council) ได้ศึกษาองค์ประกอบของภาพยนตร์กับการศึกษาทั่ว ๆ ไป และการพัฒนาถึงอำนาจความสะดวกในการใช้ภาพยนตร์ ได้ประเมินคุณค่าของภาพยนตร์ โดยแยกออกเป็น 4 หน่วย และแต่ละหน่วยจะมาทำงานร่วมกันเพื่อรายงานผลการทำงาน ทุก ๆ 2 ปี และพิจารณาการนำภาพยนตร์มาใช้กับหลักสูตรของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยแยกการศึกษาออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. เป้าหมายของการเรียน
2. การใช้ภาพยนตร์ในโรงเรียน
3. ภาพยนตร์เกี่ยวกับการทหาร
4. การฉายภาพยนตร์ในห้องเรียน
5. ภาพยนตร์กับหลักสูตรแผนใหม่
6. การผลิตภาพยนตร์สำหรับนักเรียน
7. จัดทำคู่มือการสอนด้วยภาพยนตร์
8. การเลือกภาพยนตร์มาใช้ในการศึกษา¹

ปี ค.ศ. 1960 ไคลาร์ (Keilar) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ พบว่า เด็กสามารถเรียนได้ดี เมื่อใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉายเป็นอุปกรณ์การสอน และไคล์กล่าวสรุปไว้ว่า ความมืดและแสงสว่าง เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้น และมีความสนใจคอยทบทวนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นเหตุให้ผลการเรียนดีขึ้นอีก²

¹Godfrey M. Elliott, "Research in the Education Film Field," Film and Education, Philosophical Library Inc., New York, 1948, p. 64.

²Evan R. Keilar, "A Descriptive Approach to Classroom Motivation," The Journal of Teacher Education, II, 1960, p. 310.

ปี ค.ศ. 1969 The United Nations Children's Emergency Fund (UNICEF) ได้ให้นาย Horst Max Cerni ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง "Aspects of Asian Film Science" และเขียนรายงานผลของการศึกษาไว้ในหนังสือ American Cinematographer มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการผลิตภาพยนตร์ของประเทศอินเดีย ปากีสถาน และประเทศไทย โดยทำการสำรวจอุปกรณ์เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตภาพยนตร์ สภาพความเป็นไปในการผลิตภาพยนตร์ ความจำเป็นต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการผลิตภาพยนตร์ ปริมาณเครื่องฉายภาพยนตร์ ตลอดจนการเผยแพร่ภาพยนตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานที่ผลิตภาพยนตร์ขาดช่างเทคนิคที่มีคุณสมบัติเพียงพอ
2. ขาดเครื่องมือที่ทันสมัย โดยเฉพาะเครื่องมือใช้ในการบันทึกเสียง
3. มีอุปสรรคในการล้างและพิมพ์ภาพยนตร์สี
4. มีปัญหาในการที่จะไต่มาซึ่งฟิล์มสำรองไว้ไม่ให้ขาดมือ
5. มีอุปสรรคต่าง ๆ ต่อความเจริญก้าวหน้าในการผลิตภาพยนตร์สารคดี และภาพยนตร์การศึกษา¹

ปี ค.ศ. 1969 ดอนนา เป็ก (Donna Peck) ได้ทดลองใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. ร่วมกับการสอนเป็นคณะ (Team Teaching) และรายงานผลของการใช้ภาพยนตร์ไว้ดังนี้

¹ Horst Max Cerni, "Aspects of Asian Film Science," American Cinematographer, June, 1969, p. 556.

1. วิธีที่ครูอธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง ให้ดูภาพยนตร์แล้วทบทวนและอภิปราย นั้น ระหว่างนักเรียนกลุ่มเล็กกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มเล็กจะเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดีกว่ากลุ่มใหญ่ และระหว่างนักเรียนกลุ่มใหญ่ด้วยกัน นักเรียนที่ดูภาพยนตร์มีความเข้าใจดีกว่าพวกที่ไม่ได้ดูภาพยนตร์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

2. ครูสามารถใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. แนะนำสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเข้าสู่บทเรียนได้ โดยขณะที่นักเรียนดูภาพยนตร์ ครูให้นักเรียนตอบคำถามซึ่งใช้เป็นพื้นฐานสำรวจว่า นักเรียนเข้าใจเพียงใด ครูจะได้อธิบายและอาจได้เรื่องที่เกี่ยวข้องมาเพิ่ม เนื้อเรื่องในบทเรียน

3. ครูอาจให้นักเรียนดูภาพยนตร์ 8 ม.ม. หลาย ๆ ครั้งตามความต้องการของนักเรียน และครูอธิบายเพิ่มเติมหรือใช้เครื่องบันทึกเสียงอธิบายประกอบ

4. สามารถใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. เป็นเครื่องมือในการฝึกทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ อาจใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. เป็นอุปกรณ์นำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจและทบทวนเนื้อหาวิชาได้

5. สามารถใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. ช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป เช่น ใช้เป็นสิ่งเร้าใช้ในการสร้างประสบการณ์

6. สามารถใช้ภาพยนตร์ 8 ม.ม. สอนพูดภาษาอังกฤษ สามารถสร้างความสนใจเกี่ยวกับการฝึกพูดได้เป็นอย่างดี¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Donna Peck, The 8 mm. Film in Team Teaching :
The Instructor, January 1969, pp. 125-127.